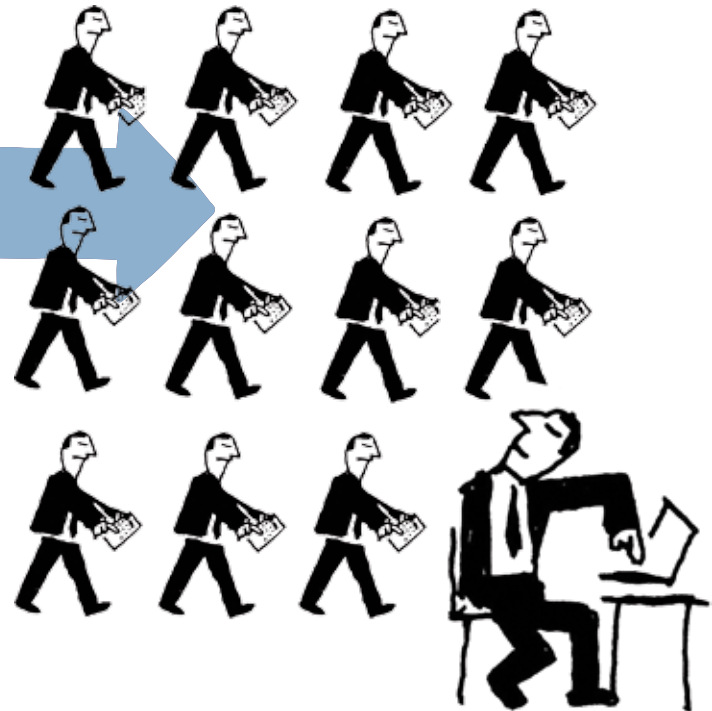
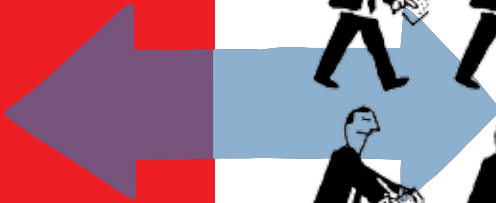
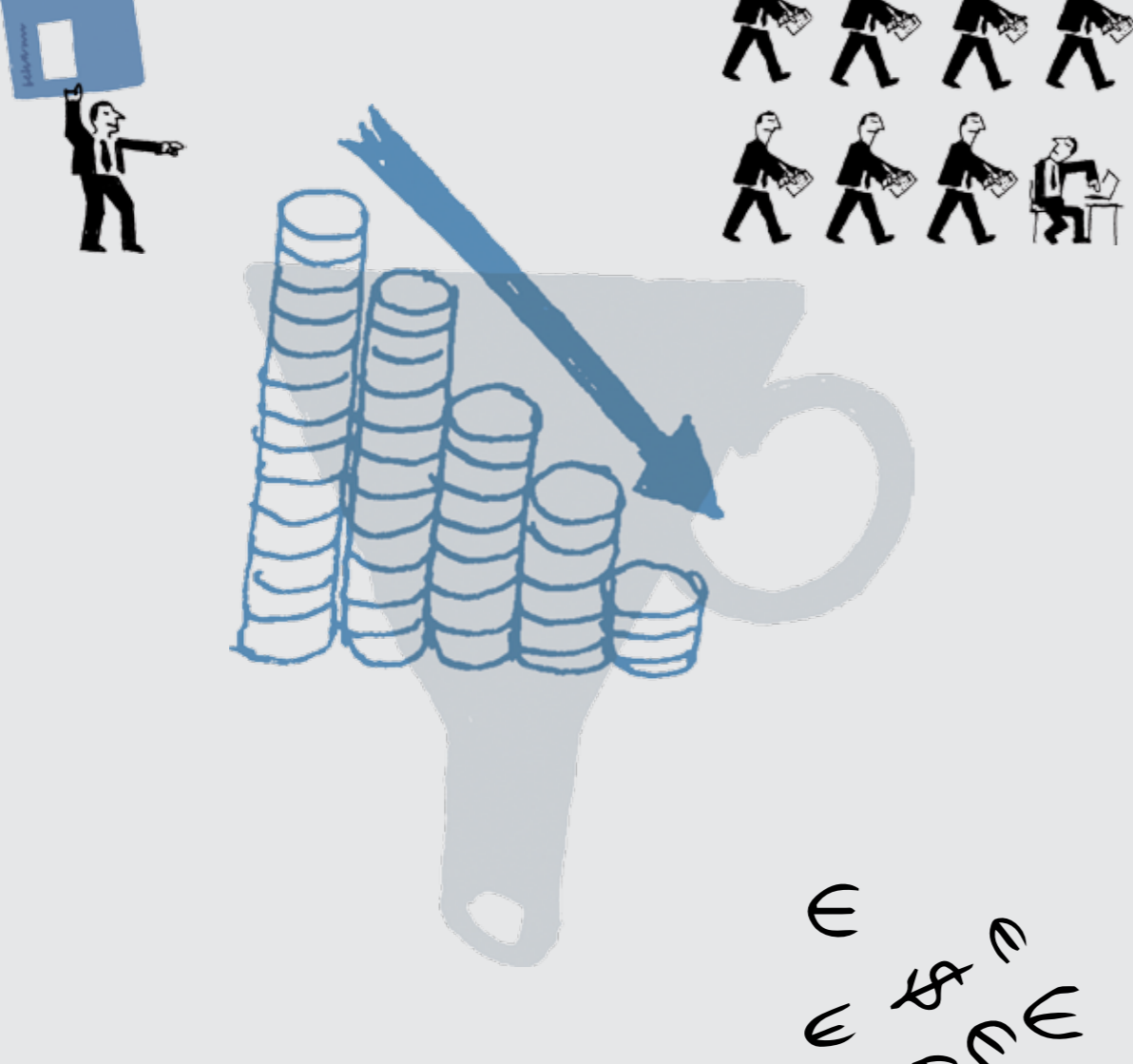

BELASTING- ONGELIJKHEID

BURGERS BETALEN MEER
DAN BEDRIJVEN

'Bedrijven blijven manieren vinden om minder belasting te betalen terwijl individuen daarvan de rekening betalen. [...] Hogere sociale zekerheidsbijdrages, BTW en loonbelasting beslaan de meerderheid van alle belastingverhogingen sinds het uitbreken van de crisis. Het blijft noodzakelijk om maatregelen te nemen om bedrijven een eerlijk aandeel in belastingen te laten betalen.'

Pascal Saint-Amans, directeur van het Centre for Tax Policy and Administration van de OESO, 2015

Onderwijs, infrastructuur, zorg, sociale zekerheid, rechtspraak, defensie, natuurbehoud, cultuur ... allemaal collectieve voorzieningen die de overheid uit belastingen betaalt. En multinationals die in Nederland kantoor houden, dragen onevenredig weinig bij aan die voorzieningen terwijl ze er wel gebruik van maken. In de laatste decennia hebben burgers meer belasting betaald dan deze bedrijven en maken de bedrijven gebruik van allerlei belastingvoordelen die burgers niet hebben.

DE MARKT EN DE OVERHEID

Schadelijk en marktversturend zijn veelgehoorde opinies als het gaat over belasting op de winst die ondernemingen maken (vennootschapsbelasting) en andere vormen van bedrijfsbelasting. De aanname is dat overheidsingrijpen door belastingen de werking van de markt zou tegenwerken en bedrijven Nederland uit zou jagen. Wetenschappelijk bewijs dat winstbelasting dergelijk effecten heeft, is er echter nauwelijks.

Nu zijn belastingen – bij burgers en bedrijven – niet favoriet. Maar de manier waarop een overheid belasting int en uitgeeft, heeft grote gevolgen voor sociale gelijkheid of ongelijkheid. Immers, belastingen zijn een manier om geld, en daarmee kansen, te herverdelen in een samenleving. Ongelijkheid is bovendien niet alleen een individueel probleem, maar is ook schadelijk voor de economie en de samenleving. Zelfs een instituut als het Internationaal Monetair Fonds geeft aan dat inkomensongelijkheid slecht is voor de economie, zoals ze doet in haar rapport 'Redistribution, Inequality, and Growth' uit 2014. Vermogensbelasting, inkomstenbelasting en winstbelasting voor bedrijven zijn de meest efficiënte belas-

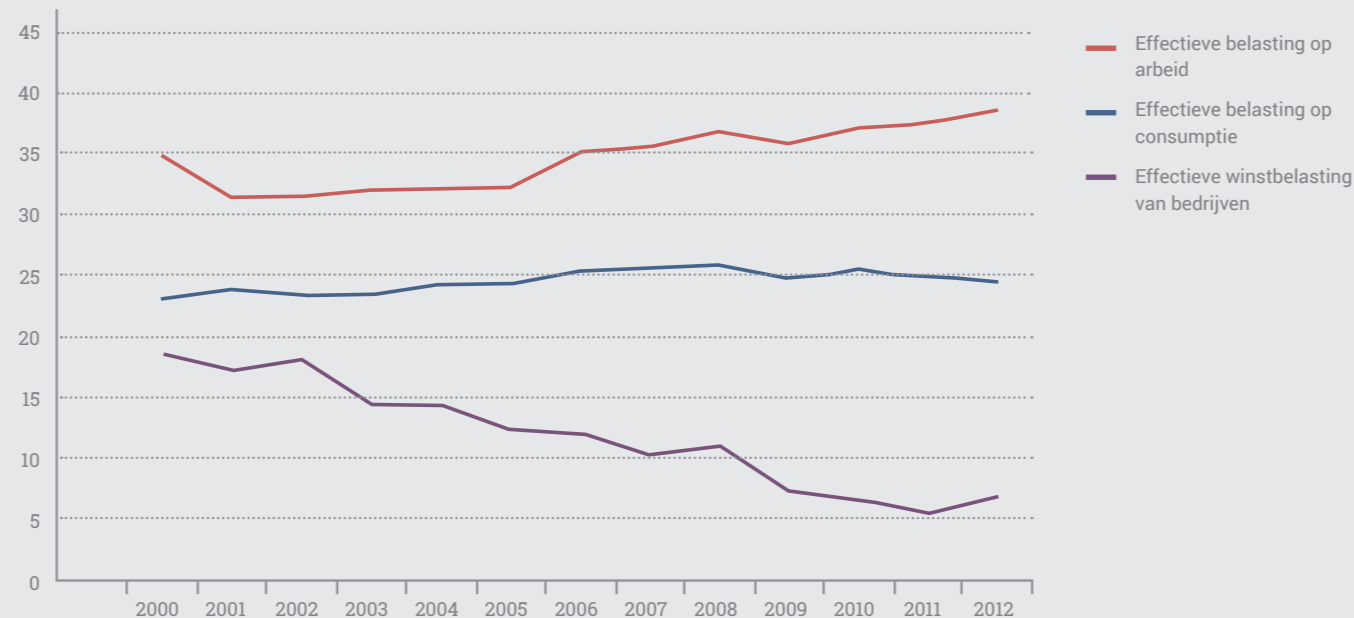
tingen om die sociale gelijkheid en hiermee een eerlijke economie te bevorderen.

DE CIJFERS OVER BURGERS EN BEDRIJVEN

In de globaliserende economie gebruiken overheden nationale belastingstelsels om te concurreren met andere landen. Deze onderlinge concurrentie heeft ertoe geleid dat het gemiddelde wettelijk belastingtarief op vermogen en winsten in OESO-landen met 22 procent daalde: van 49 procent in 1982 naar 27 procent in 2007. Bovendien hebben sinds de economische crisis in 2007 bedrijven minder winstbelasting hoeven betalen – met als gevolg dat de belastingdruk op burgers, via loonbelasting en btw, toenam.

Van 2007 tot 2014 daalde in OESO-landen de gemiddelde belastinginkomsten uit bedrijfswinsten en inkomsten van 3,6 procent naar 2,8 procent van het bruto binnenlands product (bbp). In dezelfde periode stegen de inkomstenbelastingen (waaronder loonbelasting en vermogensbelasting) van individuen van 8,8 procent naar 8,9 procent

EFFECTIEVE BELASTINGDRUK CONSUMENTEN, ARBEID EN BEDRIJVEN IN NEDERLAND

(Eurostat-data)

en de btw-inkomsten van 6,5 procent tot 6,8 procent. Beschikbare data over EU-landen in 2012 laten zien dat de loonbelasting aanzienlijk hoger is dan de belasting op bedrijfswinsten. Kortom, burgers en bedrijven lopen uit de pas, in Nederland en in de rest van Europa.

DE HUISHOUDPORTEMONNEE

De situatie in Nederland is illustratief (zie grafiek). Van 2000 tot 2012 steeg de btw licht, steeg de belasting op arbeid flink en daalde de effectieve winstbelasting voor bedrijven extreem naar één van de laagste in Europa. Tussen 2000 en 2011 hebben bedrijven in Nederland meer winst gemaakt en steeg de belastinggrondslag (de maatstaf waarop een belasting is gebaseerd) ook met 10,3 miljard euro – dat had de overheid 2,4 miljard meer vennootschapsbelasting kunnen opleveren. In plaats daarvan daalden de opbrengsten uit de vennootschapsbelasting met 4,3 miljard euro, onder meer door tariefverlagingen en andere maatregelen.

Kijken we naar de lonen van werknemers wereldwijd, dan is het aandeel van de lonen in het mondiale bbp afge-

nomen: van 64 procent in 1980 naar 54 procent in 2008. Was dat aandeel gelijk gebleven in plaats van gedaald, dan hadden werknemers wereldwijd vanaf 2008 bijna 6,5 miljard euro per jaar méér in handen gehad. Maken we deze berekening voor Nederland voor de periode vanaf 1992, dan hadden Nederlandse huishoudens in 2012 maar liefst 60 miljard euro meer in hun portemonnee kunnen steken. De berekening is afkomstig van de Nederlandsche Bank – de bank schrijft dit toe aan een afname van het beschikbare inkomen van huishoudens van 54 procent in 1992 naar 45 procent in 2008.

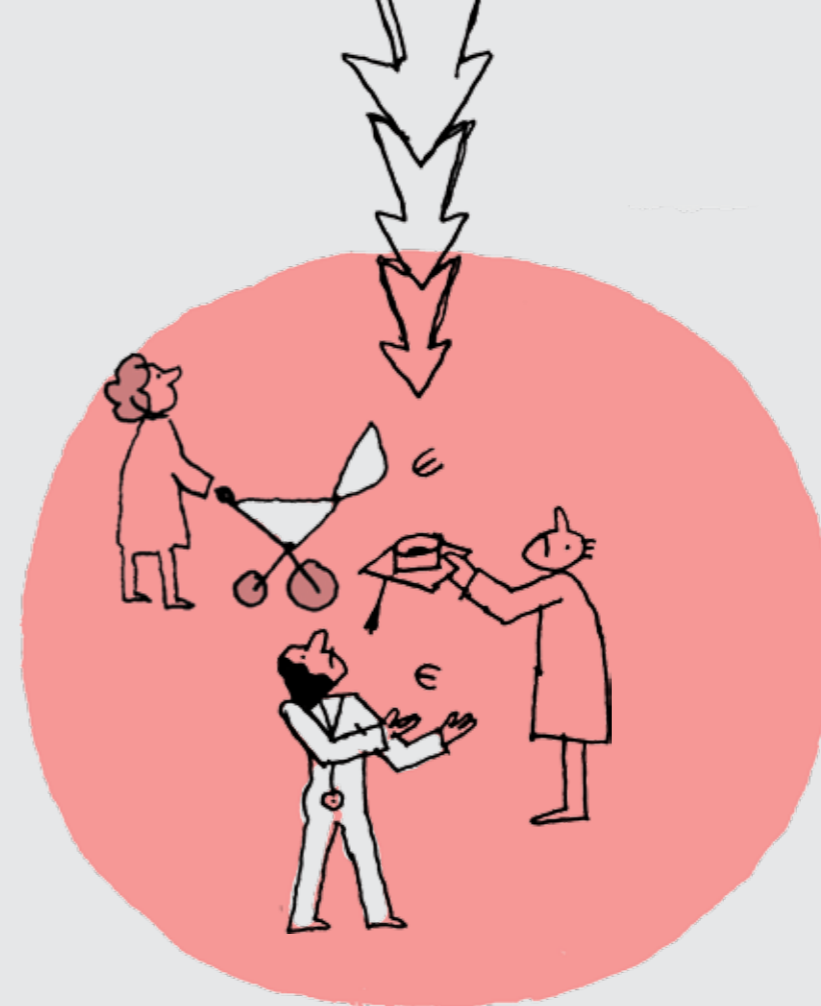
KORTOM ...

De voordelen die multinationals via belastingen in Nederland krijgen, zijn de nadelen voor burgers en het mkb. Én multinationals dragen daardoor minder bij aan collectieve en publieke voorzieningen – van rechters tot straatverlichting, van ziekenhuizen tot dijken, van politie tot snelwegen – terwijl ze er wel gebruik van maken. 80 procent van de Nederlanders vindt deze belastingontwijking gecombineerd met meer belasting voor de gemiddelde burger een oneerlijke verdeling. Opmerkelijk genoeg

vindt ook vier op de vijf multinationals het wenselijk dat er een duurzamer internationaal belastingsysteem komt. Toch zegt maar iets meer dan de helft van deze ondernemingen dat zo'n duurzamer systeem ook haalbaar is. Als voorzitter van de EU in 2016, heeft Nederland de mogelijkheid zich in te zetten tegen deze oneerlijke belastingongelijkheid. Hiervoor moet er voor bedrijven een in de EU een geharmoniseerde basis komen voor de belastinggrondslag, gecombineerd met een minimumtarief voor winstbelasting, dat geschuif met winsten overbodig maakt.

BRONNEN

- DNB, Minder geld in de huishoudportemonnee, 2013
- Eurostat, Taxation trends in the European Union, 2014 p. 288, toelichting op de rekenmethodes achter de cijfers
- FD, Multinationals hebben een hard hoofd in aanpak belastingontwijking Multinationals, 2015
- IMF 'Redistribution, Inequality, and Growth' 2014
- Onderzoek in opdracht van ActionAid en Oxfam Novib.
- OECD press release, Corporate Tax Revenues falling putting higher burdens on individuals, 2015
- R. Fernandez, De Crisis Van Het Geprivatiseerd Keynesiaanisme, 2015
- R. Wilkinson, K. Pickett, The Spirit Level: why equality is better for Everyone, 2009
- Tax Justice, Ten Reasons to Defend the Corporation Tax, 2015
- T. Vanheste en M. Oberndorff, 'Nederland belastingparadijs, met dank aan de PvdA', 2013 in: Vrij Nederland
- UNCTAD, Trade and Development Report, 2015

Deze factsheet is onderdeel van een reeks over de schadelijke gevolgen van belastingontwijking door multinationals en de rol van Nederland als belastingparadijs. Ze bevat aanbevelingen die Nederland aansporen tot actie als voorzitter van de Europese Unie in de eerste helft van 2016. Andere sheets in dezelfde reeks gaan over Paradijs voor ontwijkers, Schimmige praktijken en Internationale belastingstrijd.

WAT KUN JIJ DOEN?

Teken hier voor een eerlijk belastingstelsel.

COLOFON

TITEL Belastingongelijkheid

DATUM December 2015

AUTEUR SOMO

COPY EDITOR Barbara van Male

LAY-OUT DESIGN GETLOS design & fotografie

TEKENINGEN www.milo.nu

ISBN/EAN 978-94-6207-078-3

Voor vragen en opmerkingen, neem contact op met info@somo.nl

OXFAM
Novib

Deze publicatie is mogelijk gemaakt met financiële steun van Oxfam Novib. SOMO is exclusief verantwoordelijk voor de inhoud van de publicatie en de wijze waarop deze gebruikt wordt.